NTNU **S-sak 48/06**
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
23.08.2006 SA/EL
Arkiv: 2006/4224

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Styrets innspill i utviklingen av NTNUs studieprogramportefølje

---

Tilråding:

1. Styret har drøftet kriterier som kan ligge til grunn for å videreutvikle NTNUs studieprogramportefølje. For å komme mer i fase med årshjulet som ble lagt fram i O-sak 4/06, ber Styret om at fakultetene legger fram forslag til hvordan de vil utvikle sin del av NTNUs studieprogramportefølje, med basis i signalene fra Styrets drøfting. Styret vil i novembermøtet ta stilling til hvordan studieprogramporteføljen konkret skal være det nærmeste året, med utgangspunkt i forslagene fra fakultetene.
2. NTNU innfører kapasitetstak for alle studieområdene fra og med opptakene i 2007 i samsvar med departementets tildeling av studieplasser til NTNU.

Hva NTNUs styre skal ta stilling til

Det årshjulet som ble lagt fram for NTNUs styre i januar (O-sak 4/06), forutsetter at NTNUs styre i november hvert år skal legge premissene for fakultetenes arbeid med framtidig utvikling av studieprogramporteføljen. Rektor vil derfor invitere NTNUs styre til den første prinsipielle drøftingen om NTNUs studietilbud, for å kunne gjøre et vedtak i november om hvordan den konkrete studieprogramporteføljen ved NTNU skal utformes.

Nye studenter tas opp til et studieprogram, mens det faglige innholdet i studieprogrammene er de enkeltemnene som inngår. Det betyr at når et fakultet skal vurdere å opprette nye studieprogram, må fakultetet primært vurdere hvilke emner som skal inngå, og om det er behov for å opprette nye emner. Utgiftene til utdanningsvirksomheten er primært knyttet direkte til gjennomføringen av emnene. Derfor er det en viktig å vite at føringen for økonomien i å opprette et nytt studieprogram ligger i hvilke emner som inngår. Når vi snakker om NTNUs *faglig bredde*, betyr det i realiteten omfanget av emner. Grunnlaget for fakultetenes faglige utvikling må sees i forhold til de økonomiske rammebetingelsene, som betyr at ethvert nytt emne må vurderes ut fra emnene som allerede eksisterer: skal noen legges ned eller kan det nye emnet dekkes gjennom eksisterende emner eller en justering eller omarbeiding av eksisterende emner.

Rektor viser til det vedlagte notatet, datert 11.08.2006, som gir en utdypende bakgrunn for Styrets drøfting av denne saken. Notatet peker på hvilke styringsmuligheter NTNU har i å utforme sitt studietilbud, hvilke rammebetingelser departementet gir for det og hvilke trender som ser ut til å være typiske for søkernes atferd. NTNUs styre skal konkretisere porteføljen gjennom å opprette, legge ned eller omstrukturere studieprogrammene ved NTNU, og samtidig sette en ramme for antall studenter på hvert enkelt studium eller studieområder.

Når NTNUs styre nå inviteres til å drøfte NTNUs utdanningsportefølje, er det sett ut fra de to hovedinnfallsvinklene *faglig innhold* og *dimensjonering*. Ulike aspekter kan være faglig fordeling, faglig nyskaping, økonomi, strategi, samfunnets behov, andel yrkesrettete program, forholdet lavere grad/høyere grad, profilering vis-a-vis høgskolene, kvalitet på opptatte studenter, opptaksprosedyrer, omfang av internasjonale program, etter- og videreutdanning. Rektor ønsker imidlertid å avgrense drøftingene til noen få av disse aspektene nå.

Samtidig ønsker Rektor at Styret ser sine drøftinger i lys av den pågående utformingen av strategien, der det i notat av 21.08.06 sies: *NTNUs utdanning skal være relevant for samfunnet og kandidatene skal være etterspurt av arbeidslivet. Studiene skal preges av høy faglig kvalitet, fremragende pedagogikk og kulturelt mangfold. NTNU skal fremme samspill på tvers av fag og forene teori og praksis. NTNU skal ha en internasjonal orientering og være ledende på teknologisk og naturvitenskapelig utdanning. Master- og doktorgradsnivå skal prioriteres.*

NTNU har som ambisjon å være internasjonalt fremragende. Skal NTNU utvikle seg i den retningen, må vi ha et økonomisk handlingsrom til satsninger. Ett virkemiddel er å frigjøre ressurser ved å redusere emneporteføljen (f eks rydde i dublerende og overlappende emner) uten at studiepoengproduksjonen påvirkes i særlig grad.

Ut fra de nevnte føringene ber Rektor om at Styret gir styringssignaler på nøkkeltall og kriterier som fakultetene skal planlegge sin utvikling innenfor. Disse signalene skal gå inn som en del av vedtaket og gi fakultetene det nødvendige grunnlaget for arbeidet med å videreutvikle sin studieprogramprofil. Til hjelp for Styrets drøftinger har vi skissert noen sentrale problemstillinger, med tilhørende konkretiseringer:

- Hvilke kriterier skal ligge til grunn for beslutning om å etablere nye studieprogram og legge ned eksisterende studieprogram?
  - rent faglige
  - økonomiske
  - uttalte samfunnsbehov
  - konkurransesituasjonen med andre universitet nasjonalt
  - den internasjonale konkurransesituasjonen
  - studentsøkningen
- Hvilke kriterier skal ligge til grunn for en beslutning om at NTNU skal opprettholde studieprogram eller studieretninger på fagområder som har så få studenter at de ikke er fullfinansiert gjennom departementets bevilgning?
  - fagets nasjonale rolle og NTNUs nasjonale oppgave
  - fagets betydning for NTNUs totale virksomhet (breddeuniversitet)
  - muligheten for å tilfredsstille behovet gjennom samarbeid med andre institusjoner
  - graden av subsidiering som er nødvendig for å opprettholde faget
- Hvilke kriterier skal legges til grunn for å vurdere om NTNU skal opprettholde enkeltemner med liten studentdeltakelse?
  - betydningen for den faglige bredden i et studieprogram eller en studieretning
  - økonomi
- Hvordan skal balansen mellom studenttallet innenfor teknologi/naturvitenskap og humaniora/samfunnsvitenskap utvikle seg de nærmeste årene?

Dersom NTNU skal kunne styre utviklingen av antall studenter ved NTNU slik departementet forlanger (se s 7 i vedlagte notat), må opptaket til alle studietilbudene ved NTNU adgangsreguleres. I januarmøtet i år gjorde Styret følgende vedtak i sak 2/06:

> Det innføres en generell adgangsbegrensning for studier ved NTNU for studieåret 2006/2007 på grunn av de økonomiske rammebetingelsene som er lagt fra departementet side. Styret imøteser en bred debatt om adgangsbegrensning som egen sak.

Studentene blir tatt opp til studieprogram. Styret må derfor fastsette opptaksrammene for hvert enkelt opptaksår, enten direkte for hvert enkelt studieprogram eller som et maksimaltall for grupper av studieprogram. Styret kan f eks sette et maksimaltall for hvert enkelt studium (teknologi, arkitektur, humaniora, realfag, samfunnsvitenskap …), for grupper av studieprogram (teknologistudiet, alle høyere grads program i språkfag, …) eller maksimaltall på hvert enkelt fakultet. I opptaksprosessen kan Rektor få delegert myndighet til å fordele det vedtatte antallet mellom programmene ut fra en pragmatisk vurdering når søkermassen og søkertallene er kjent..

I denne omgangen må Styret fastsette prinsippet om kapasitetstak ved NTNU, men uten å gå inn på de faktiske tallene for opptaket i 2007 og seinere år akkurat nå. Styret må sette opptakstallene for 2007 i sitt novembermøte. Prinsippet om generell adgangsregulering er gjort synlig i punkt 2 i tilrådingen.

Vedlegg:
NTNUs studieprogramportefølje, notat datert 17.08.06